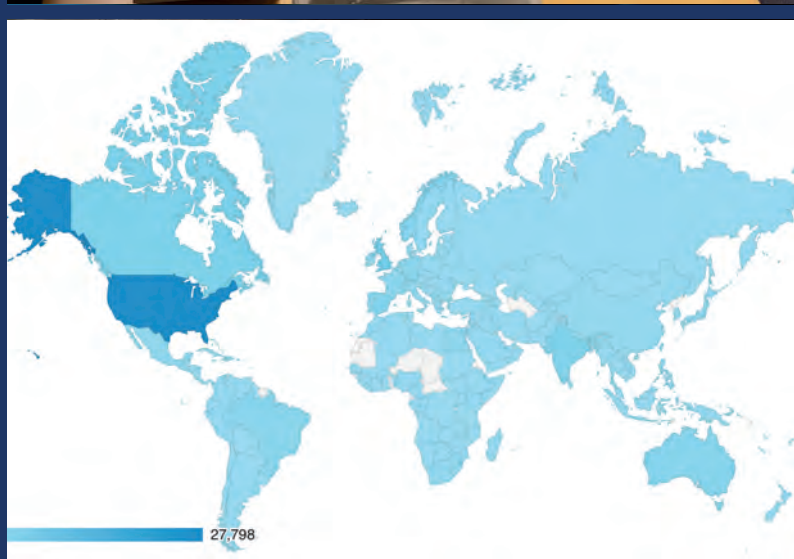
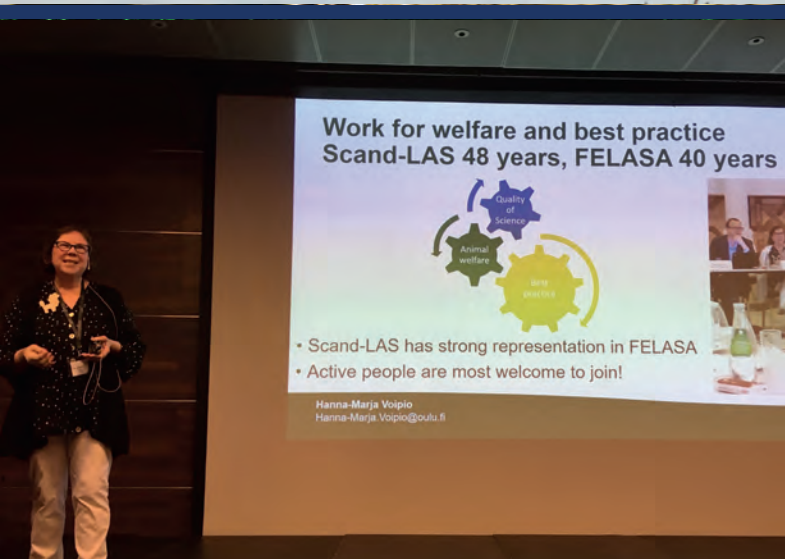
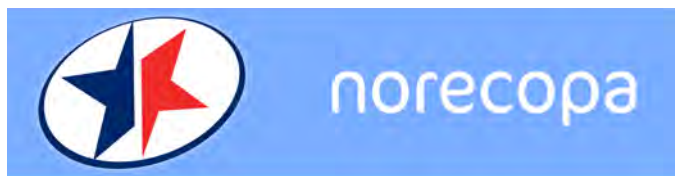

norecopa

Årsberetning for 2018

Norecopa
c/o Veterinærinstituttet
Postboks 750 Sentrum
0106 Oslo
<https://norecopa.no>
tlf. 41 22 09 49
post@norecopa.no

Årsberetning for 2018

2018 i et nøtteskall	3
<i>Hva har vi oppnådd?</i>	3
<i>Hvor har pengene kommet fra?</i>	4
<i>Hva har pengene gått til?</i>	4
Milepæl: En 60% økning i antallet brukere av Norecopas nettsider.....	5
Milepæl: Et internasjonalt arbeidsseminar om hjemmelagede undervisningsmidler	6
Milepæl: Publisering av et konsensusdokument om bruken av dyr i feltforsøk.....	7
Milepæl: Videreutvikling av PREPARE-retningslinjer for planlegging av dyreforsøk	7
Milepæl: Fornytt finansiering av arbeidet med databasene NORINA og TextBase.....	9
Milepæl: 48th Scand-LAS symposium i Kristiansand 26.-28. april 2018	9
Vedlegg	10
1) Om organisasjonen	10
Norecopas sammensetning og mål.....	10
Norecopas styre og årsmøte	10
Norecopas valgkomité	11
Sekretariatet.....	12
Arbeidsmiljøet, likestilling og miljøpåvirkning	12
Norecopas medlemmer.....	12
2) Økonomi	12
Regnskapet for 2018	12
Ekstern støtte i 2018	14

3) Formålsrettet aktivitet	14
Norecopas fagseminar	14
Norecopas nettsider	15
Norecopas 3R-pris	16
Norecopas publikasjoner i 2018	16
Nyhetsbrev.....	16
Vitenskapelige artikler	16
Kronikker og leserbrev	17
Deltagelse på faglige møter	17
Kontaktmøter	19
Stortinget	19
Forskningsrådet og NENT.....	20
Mattilsynet.....	20
Samarbeid med de andre nordiske 3R-sentrene	20
Danmarks 3R-Center	20
Sveriges 3R-Center	21
Norecopa i sosiale medier	21
Øvrige aktiviteter i 2018	21

2018 i et nøtteskall

Norecopa er en konsensus-plattform som arbeider for å fremme “de 3 R’ene” (Replacement, Reduction, Refinement)¹ innenfor dyreforsøk i Norge. Du kan lese mer om Norecopas sammensetning og mål i vedlegget til årsberetningen.

Norecopa fylte 11 år den 10. oktober 2018. Organisasjonen har hatt stor fremgang i 2018.

Hva har vi oppnådd?

Norecopas viktigste milepæl i 2018 har vært:

- En 60% økning i antallet brukere av Norecopas nettsider
- Et internasjonalt arbeidsseminar om hjemmelagede undervisningsmidler
- Et konsensusdokument om bruken av dyr i feltforsøk
- Videreutvikling og promotering av PREPARE-retningslinjer for planlegging av dyreforsøk
- 48th Scand-LAS symposium i Kristiansand, 26.-28. april 2018

Disse milepælene er omtalt i hoveddelen av denne rapporten. Andre aktiviteter er beskrevet i vedlegget.

Norecopa fortsetter å publisere vitenskapelige artikler, i tillegg til å utvide sine egne nettsider:

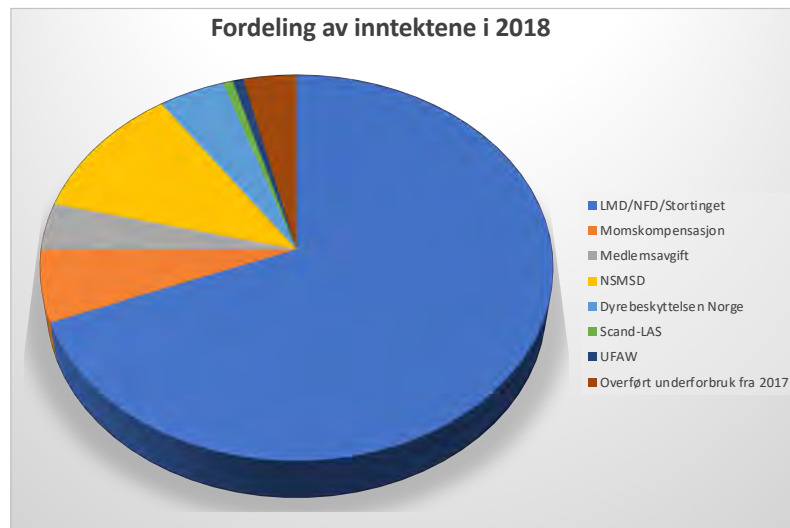

¹ <https://norecopa.no/alternatives/the-three-rs>

Norecopas publikasjoner er beskrevet i mer detalj i vedlegget til årsberetningen.

Hvor har pengene kommet fra?

Norecopa får en grunnbevilgning fra departementene, som i 2018 finansierte utgiftene til Norecopas sekretær i 100% stilling. Resten av aktiviteten er finansiert med eksterne midler som Norecopa har søkt om:

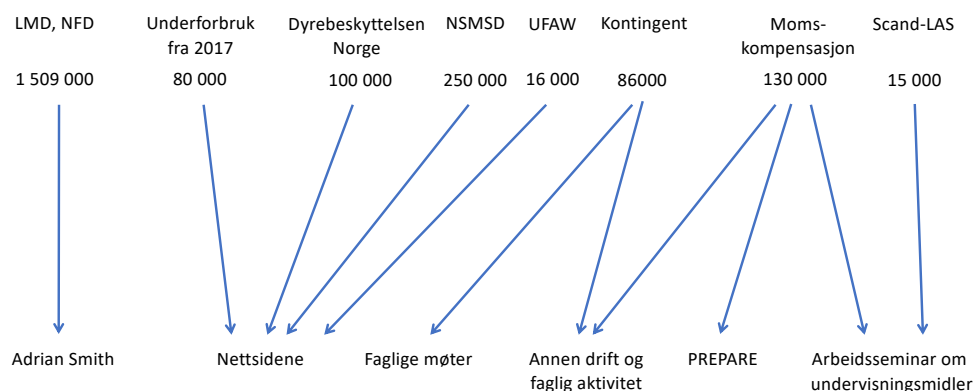

Dette er beskrevet i vedlegget til årsberetningen.

Hva har pengene gått til?

Diagrammet nedenfor viser i grove trekk hvordan Norecopas inntekter i 2018 ble fordelt på de ulike arbeidsoppgavene. Norecopa har hatt én ansatt i 2018: Adrian Smith er Norecopas sekretær, og han har arbeidet i 100% stilling.

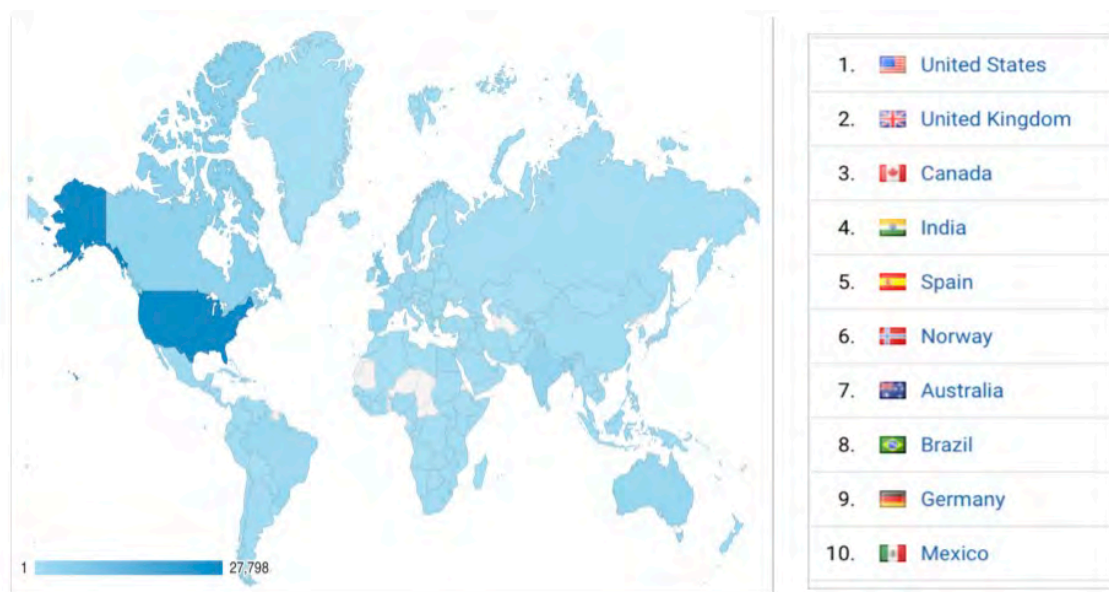
Omtrentlig fordeling av Norecopas inntekter i 2018 på de ulike kostnadspostene

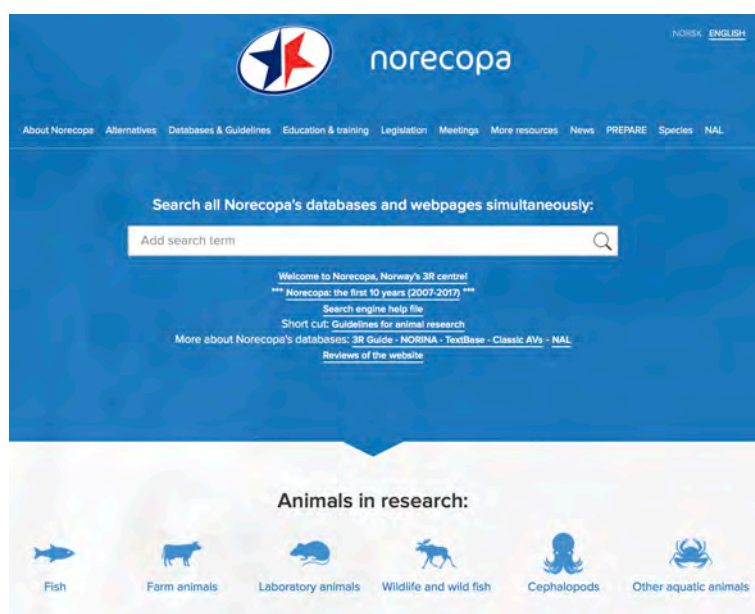
Regnskapet er beskrevet i mer detalj i vedlegget.

Milepæl: En 60% økning i antallet brukere av Norecopas nettsider

Nettsidene norecopa.no er Norecopas største ressurs, og de er gratis tilgjengelige for alle. Statistikken for 2018 viser at de brukes i de fleste landene i verden:

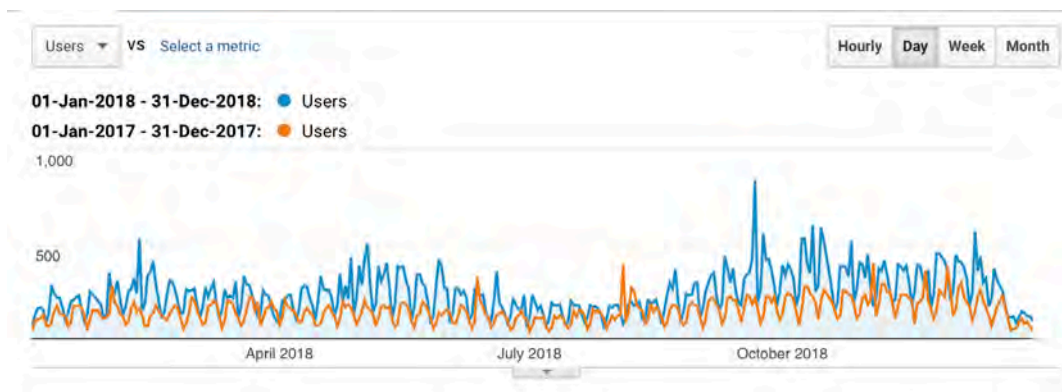
Alt materiale som Norecopa produserer legges ut der, inkludert presentasjonene på Norecopas fagmøter. Alt er organisert som én stor database, som ved utgangen av 2018 hadde 7 760 poster. Det er installert en kraftig søkemotor med en egenprodusert synonymliste og mange andre funksjoner for å gi de best mulige treffene.

norecopa.no

Antallet besøkende

Norecopas nåværende nettsider ble lansert i juni 2016. Året 2018 er derfor det første året hvor man kan sammenligne besøkstallene med hele det foregående året. Norecopa anvender statistikk-programmet Google Analytics. I 2018 ble det registrert 175 208 treff på nettsidene, fordelt på 76 590 unike besøkende. Dette kan sammenlignes med 133 580 treff på nettsidene i 2017, fordelt på 46 085 unike besøkende, d.v.s. økninger på henholdsvis 31% og 66%.

I tillegg til dette ble filer som er lagt ut på Norecopas nettsider lastet ned over 4 900 ganger. Omlag en fjerdedel av disse nedlastningene var sjekklisten til PREPARE, i ulike språkdrakt.

I 2018 la Norecopas sekretær ut en presentasjon på nettet på 18 minutter, som fungerer som en introduksjon til Norecopas nettsider².

I tillegg til nettsidene driver Norecopa **et lukket diskusjonsforum** via epost for personene med særskilt kontrollansvar med dyreforsøk ved landets forsøksdyravdelinger. Dette er den eneste muligheten som disse personene har for å diskutere saker i en gruppe.

Det er mer informasjon om nettsidene i vedlegget til årsberetningen.

Milepæl: Et internasjonalt arbeidsseminar om hjemmelagede undervisningsmidler

Den 11. april arrangerte Norecopa, i samarbeid med NMBU, et arbeidsseminar på Adamstua i Oslo. Målet var å presentere muligheter for å bruke hjemmelagede hjelpemidler i undervisningen, for redusere bruken av dyremateriale eller levende dyr. Blant foredragsholderne var det klinikkveterinærer fra Berlin, Hannover, København og USA. Det

² <https://norecopa.no/info>

ble laget en egen nettside for møtet, hvor presentasjonene og lenker til mer informasjon om produktene kan leses³.

Det var 17 deltagere på møtet. Antallet var skuffende, tatt i betraktning at datoen ble valgt som dagen før Mattilsynets samling for personer med særskilt kontrollansvar samme sted.

Milepæl: Publisering av et konsensusdokument om bruken av dyr i feltforsøk

Deltagerne publiserte en konsensusuttalelse i 2018 som oppsummerte deres syn på sakene som ble diskutert under det femte konsensumøtet Norecopa arrangerte på Gardermoen i oktober 2017. Tittelen på møtet i 2017 var: ***Harmonisation of the Care and Use of Wild and Domestic Mammals and Birds in Field Research***⁴. Det har vært stor medieinteresse rundt forsøk på ville dyr de siste årene, ikke minst i forbindelse med merking av ulv og rein. Deltagere diskuterte utfordringene med dyreforsøk i naturen, og ikke minst: hvor går grensen mellom merking for forvaltningsformål (som pr. i dag ikke kreves tillatelse som dyreforsøk) og dyreforsøk?

Milepæl: Videreutvikling av PREPARE-retningslinjer for planlegging av dyreforsøk

I 2017 ble Norecopas retningslinjer for planlegging av dyreforsøk, PREPARE (*Planning Research and Experimental Procedures on Animals: Recommendations for Excellence*), forhåndspublisert i tidsskriftet *Laboratory Animals*. Manuscriptet kom på trykk i aprilnummeret av tidsskriftet i 2018. PREPARE består av en 15-punkts sjekkliste som er oversatt til 13 språk, med nettsider for hvert av de 15 punktene. Nettsidene inneholder lenker til kvalitetssikrede retningslinjer som er samlet inn fra hele det internasjonale forsøksdyrmiljøet.

Antallet brukere på Norecopas nettsider etter publiseringen av PREPARE i april 2018 og frem til årsskiftet steg med 70% sammenlignet med den samme perioden i 2017. Artikkelen er den fjerde mest sitert hos *Laboratory Animals* de siste 3 årene, og i 2018 ble den nedlastet 7 464 ganger fra tidsskriftets nettsider, på fjerde plass blant tidsskriftets nedlastede artikler.

³ <https://norecopa.no/education-training/homemade-educational-materials>

⁴ <https://norecopa.no/meetings/field-research-2017>

Milepæl: Fornyet finansiering av arbeidet med databasene NORINA og TextBase

Norecopas nettsider inneholder flere databaser. Blant disse er NORINA⁶ databasen, som inneholder informasjon om produkter som kan brukes som alternativer eller supplementer til dyr i undervisning og opplæring, og TextBase⁷, som inneholder informasjon om litteratur innenfor forsøksdyrfaget. I 2018 har Nordisk Samfunn mot Smertevoldende Dyreforsøk (NSMSD) fornyet sin støtte til Norecopa for vedlikehold og oppdatering av disse databasene. I 2018 har Norecopas sekretær utført selve arbeidet. På slutten av året ble det inngått en 3-årig avtale med firmaet Bitfarm om oppdateringen. I utgangen av 2018 hadde NORINA 3.187 poster, mens TextBase hadde 1.738 poster.

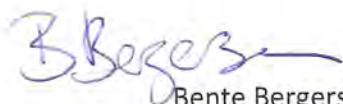
Milepæl: 48th Scand-LAS symposium i Kristiansand 26.-28. april 2018

I 2018 var det Norges tur å arrangere symposiet til Scand-LAS (Scandinavian Society for Laboratory Animal Science). Styremedlem Siri Knudsen var leder for organisasjonskomitéen, og Norecopas sekretær var komitémedlem. Symposiet ble avholdt i Kristiansand den 26.-28. april⁸. Sekretæren holdt en presentasjon om PREPARE, og det ble satt opp plakater både om Norecopa og PREPARE. Symposiet hadde omlag 200 deltagere.

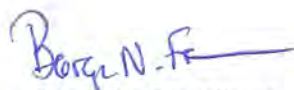
Presidenten i FELASA og tidligere President i Scand-LAS, Hanna-Marja Voipio, åpnet Scand-LAS symposiet i Kristiansand den 26. april 2018.

Oslo, mars 2019

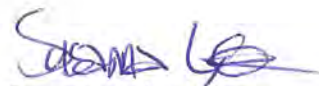

Bente Bergersen
(styreleder)

Siri Knudsen
(styremedlem)

Børge N. Fredriksen
(styremedlem)

Susanna Lybæk
(styremedlem)

Adrian Smith (sekretær)

⁶ <https://norecopa.no/norina-database>

⁷ <https://norecopa.no/textbase-database>

⁸ <http://scandlas2018.no>

Vedlegg

1) Om organisasjonen

Norecopas sammensetning og mål

Norecopa er en selvstendig medlemsorganisasjon, med et styre som representerer fire av interessepartene rundt dyreforsøk:

- Forvaltningen
- Industrien
- Akademia
- Dyrevernorganisasjonene

Norecopa er registrert i Brønnøysund, med egne vedtekter⁹, og årsmøtet¹⁰ som det høyeste organet. Norecopa er dessuten medlem av den europeiske paraplyorganisasjonen for nasjonale plattformer, *ecopa (European Consensus-Platform on Alternatives)*¹¹.

Norecopa har en handlingsplanen¹² som godkjennes på årsmøtene.

Norecopas styre og årsmøte

Styrets sammensetning frem til årsmøtet i 2018¹³ var:

Bente Bergersen (styreleder), Mattilsynet (forvaltningen)

vara: Johan Teige, Mattilsynet

Børge N. Fredriksen, Pharmaq AS (industrien)

vara: Ann Cathrin Einen, MSD Animal Health Innovation

Siri Knudsen, Universitetet i Tromsø (akademia)

vara: Aurora Brønstad, Universitetet i Bergen

Anton Krag, Dyrevernalliansen (dyrevernorganisasjonene)

vara: Harald Small, Dyrebeskyttelsens Alternativfond

Representantene for forvaltningen og dyrevernorganisasjonen var på valg. Johan Teige, Anton Krag og Harald Small hadde underrettet styret om at de ikke ønsket gjenvalg i 2018. Vararepresentant Aurora Brønstad hadde meddelt at hun ønsket å fratre styret.

Norecopas årsmøte ble arrangert den 12. juni 2018 på Adamstua i Oslo. Årsberetningen og regnskapet for 2017 samt budsjettforslaget for 2018 ble godkjent. Det var kun 4 stemmeberettigede tilstede på årsmøtet, hvorav én var i tillegg styremedlem. Tatt i betraktning at årsmøtet er Norecopas høyeste organ er antallet svært skuffende.

⁹ <https://norecopa.no/vedtekter>

¹⁰ <https://norecopa.no/no/om-norecopa/årsmøter>

¹¹ <http://www.ecopa.eu>

¹² <https://norecopa.no/aktivitetsplan>

¹³ <https://norecopa.no/styre-og-sekretariat>

Årsmøtet valgte styrerepresentanter for forvaltningen og dyrevernorganisasjonene, samt en ny vararepresentant for akademia.

Etter årsmøtet besto Norecopas styre av:

Bente Bergersen, Mattilsynet, styreleder (vara: Gunvor Knudsen, Mattilsynet) **
Børge N. Fredriksen, Pharmaq (vara: Ann Cathrin Einen, MSD Animal Health)*
Siri Knudsen, Universitetet i Tromsø* (vara: Chris Noble, Nofima*)
Susanna Lybæk, Dyrevernalliansen (vara: Birgitte Fineid, Dyrebeskyttelsen Norge)**

**frem til 2020 **frem til 2022*

I vedtektenes paragraf 12 står det at vedtektsendringer kun kan vedtas av styret dersom det er to tredjedels flertall for det på to påfølgende ordinære årsmøter. Norecopas styre ba årsmøtet om å endre teksten slik at vedtektene kan endres dersom 'det er to tredjedels flertall for det på to påfølgende ordinære årsmøter med minst 3 måneders mellomrom'. Forslaget ble godkjent¹⁴.

Alle sakspapirene og referatet fra årsmøtet er lagt ut på Norecopas nettsider¹⁵.

Det ble avholdt tre styremøter i 2018 (13. februar, 29. mai og 10. oktober). Referatene er tilgjengelige på Norecopas nettsider¹⁶.

Norecopas valgkomité

Valgkomitéen frem til årsmøtet i 2018 var:

- Bjørn Groven, Mattilsynet (leder, representant for forvaltningen)
- Simon Wadsworth, Cargill Aqua Nutrition (representant for industrien)
- Tore Kristiansen, Havforskningsinstituttet (representant for akademia)
- Adeleid Haugen, Dyrevernalliansen (representant for dyrevernorganisasjonene)

Styret vil velge ny valgkomité før det neste valget, som etter planen blir i 2020.

¹⁴ <https://norecopa.no/media/8134/referat-årsmøte-120618.pdf>

¹⁵ <https://norecopa.no/arsmoter>

¹⁶ <https://norecopa.no/styrereferater>

Sekretariatet

Sekretariatet er tilknyttet Veterinærinstituttet, som dermed har personal- og økonomiansvar. Sekretærstillingen ligger under Seksjon for dyrehelse, vilt og velferd. Sekretæren har hatt kontorstøtte fra Administrasjonen, blant annet i forbindelse med regnskapet og utsendelse av fakturaer.

Adrian Smith har vært fast ansatt som Norecopas sekretær i 50% stilling siden 2008. I samråd med Norecopas styre har han en hjemmekontoravtale med Veterinærinstituttet. I 2018 arbeidet han i 100% stilling, takket være en ekstrabevilgning som Norecopa fikk fra Stortinget under budsjettbehandlingen i desember 2017.

Arbeidsmiljøet, likestilling og miljøpåvirkning

Norecopa har i 2018 hatt én mannlig ansatt i 100% stilling, med hjemmekontoravtale med Veterinærinstituttet. Styret besto av like antall kvinner (herunder styreleder) og menn frem til årsmøtet i juni. Deretter besto styret av tre kvinner og en mann. Det er ikke registrert skader eller ulykker på de ansatte i beretningsåret, eller klager på arbeidsmiljøet. Norecopa driver ikke med virksomhet som kan forårsake en betydelig påvirkning av det ytre miljøet.

Norecopas medlemmer

Ved utgangen av 2018 var det 42 institusjoner eller avdelinger med fullt medlemskap i Norecopa, og 23 privatpersoner med assosiert medlemskap. Tallene var henholdsvis 47 og 30 i 2016. De fleste av de store forskningsinstitusjonene i Norge er medlemmer av Norecopa. På årsmøtet i 2018 ble det vedtatt å øke årskontingenten for fullt medlemskap til kr. 2 000, og beholde den samme kontingenten for privatpersoner (kr 200). Kontingenten for privatpersoner har dermed vært uendret siden oppstarten av Norecopa i 2007.

2) Økonomi

Regnskapet for 2018

Norecopas grunnbevilgning kommer fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Nærings- og Fiskeridepartementet (NFD). Den gis som midler til forvaltningsstøtte gjennom tildelingen til Veterinærinstituttet. Siden stiftelsen av Norecopa har departementene gitt midler til en halv sekretærstilling pluss omlag kr 200 000 i driftsmidler. I budsjettårene 2013-2017 har imidlertid Norecopa fått en tilleggsbevilgning som resultat av Stortingets budsjettbehandling. I 2017 bestemte Stortinget at Norecopa skulle ha en hel stilling til sekretariatet i 2018. Veterinærinstituttet regnskapsfører Norecopa som et prosjekt, og kostnadene for denne stillingen utgjorde derfor kr 1 589 140 i 2018 (1 237 timer à kr 1 220). Veterinærinstituttet bestemte at det ikke skulle tildeles driftsmidler til Norecopa i 2018. Ved

inngangen til 2018 hadde Norecopa dermed kun underforbruket fra 2017, som var kr 80 000. Det måtte derfor arbeides hardt i 2018 for å skaffe inntekter fra andre kilder.

Regnskapet for 2018 viser et underforbruk på kr 321 857. Dette skyldes sent innkommen moms-kompensasjon og sponsormidler til arbeidet med å oppdatere og oppgradere NORINA-databasen.

Regnskapet for 2018 ble revidert av Norecopas revisor, Jon Li Tjørsvaag, på bilagsnivå. Regnskapet inngår i Veterinærinstituttets regnskapssystem og er dermed også underlagt Riksrevisjon. Forutsetningen for fortsatt drift av Norecopa er tilstede.

Regnskap og budsjett, Norecopa

	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Regnskap 2017	Budsjett 2017
Utgifter				
1 Deltagelse på ecopas årsmøte	0,00	0,00	0,00	10 000,00
Drift av sekretariatet				
2 Lønnsutgifter, Adrian Smith	1 509 140,00	1 589 140,00	1 201 000,20	1 138 478,00
3 Lønnsmidler, Karina Smith	0,00	0,00	647 290,80	337 425,00
4 Kontorutgifter	8 465,65	19 156,06	63 068,95	41 946,56
4a Kontorrekvisita	6 673,75		6 866,60	
4b Kjøp og oppgradering av datamaskin og programvare	1 791,90		56 202,35	
4c Utgifter til telefon & bredbånd				
Trykningsutgifter				
5 Materiale til årsmøtet				10 000,00
6 Øvrig informasjonsmateriale	38 960,58	0,00	3 949,16	10 000,00
7 Medlemsavgift ecopa	962,25	900,00	898,55	1 000,00
8 Faglige møter inkl. 10-års jubileum & hefte	90 184,85	7 000,00	165 398,54	80 000,00
Internettider				
9 Utvikling, vedlikehold, lisenser	97 531,40	120 874,69	112 806,40	60 000,00
10 Domeneregistrering	8 601,25	7 670,50	7 670,50	15 000,00
Styremøter & årsmøte				
Reiseutgifter	1 401,12	0,00	23 248,57	28 000,00
11 Årsmøte	1 401,12		23 248,57	20 000,00
12 Høring og lignende				8 000,00
Bevertning				
13 Årsmøte juni	4 331,45	0,00	7 278,90	10 000,00
Øvrig faglig aktivitet	104 998,33	80 398,75	258 779,71	361 000,00
14 Utdeling av 3R pris			30 000,00	36 000,00
15 Arbeidsmøte om fiskerakasser				
16 Annet	6 750,00			85 000,00
17 Voss				
18 ENRICH-Fish			48 646,30	140 000,00
19 Nye nettsider	60 546,88		82 812,50	100 000,00
20 PREPARE	37 701,45		57 104,84	
21 Konsensusmøte			40 216,07	
Sum utgifter	1 864 576,88	1 825 140,00	2 491 390,28	2 102 849,56
Inntekter				
22 Tildelinger	-1 509 140,00	-1 589 140,00	-1 300 000,00	-1 300 000,00
23 Momskompensasjon	-130 010,00	-110 000,00	-118 814,00	-90 000,00
24 Tilskudd fra Stansent/LAL/SAB/Dyrebeskyttelsens Fond/Scand-LAS	-114 685,00		-22 538,88	0,00
25 Tilskudd fra Nordisk Samfunn	-250 000,00		-337 425,00	-337 425,00
26 ENRICH-Fish			-143 352,92	-140 000,00
27 Nye nettsider (Novo Nordisk + NSM/SD+SAB+LAL+USDA+UFAW)	-16 398,50		-122 003,88	-50 000,00
28 PREPARE			-22 262,73	
29 Medlemsavgift, fullt medlemskap	-82 000,00	-40 000,00	-43 000,00	-40 000,00
30 Medlemsavgift, assosiert medlemskap	-4 200,00	-6 000,00	-4 600,00	-5 000,00
31 Underforbruk fra året før	-80 000,00	-80 000,00	-140 424,56	-140 424,56
Sum inntekter	-2 186 433,50	-1 825 140,00	-2 254 421,97	-2 102 849,56
Resultat	321 856,62	0,00	-236 968,31	0,00

Det er Norecopas erfaring at det er svært vanskelig å drifte organisasjonen på den halve stillingen som utgjør basisbevilgningen fra departementene. Næringskomitéens ekstrabevilgninger fra og med budsjettåret 2013 har gitt Norecopa mye større handlingskraft og rom for en 100% stilling til sekretariatet i 2018.

Ekstern støtte i 2018

1. I Stortingets budsjettbehandling i desember 2018 ble innstillingen fra Næringskomitéen¹⁷ vedtatt, slik at Norecopa fikk en hel stilling til sekretariatet.
2. I 2018 inngikk Norecopa en ny 3-årig avtale med Nordisk Samfunn mot Smertevoldende Dyreforsøk¹⁸ (NSMSD) for å finansiere arbeidet med å videreutvikle databasen NORINA¹⁹.
3. Norecopa søkte Dyrebeskyttelsen Norge²⁰ om støtte til vedlikehold og videreutvikling av nettsidene samt til opplysningsvirksomhet, og mottok kr 100 000.
4. Norecopa søkte Lotteri – og stiftelsestilsynet om momskompensasjon for 2017 og fikk utbetalt kr 130 010 i desember 2018, en økning på 9% fra året før.
5. Norecopa søkte UFAW (Universities Federation of Animal Welfare, Storbritannia)²¹ om støtte til å innlemme en EU-produsert oversikt over 3R-ressurser i sine nettsider. UFAW støttet denne saken med £1 500, som ble bokført som kr 16 398.
6. Norecopa søkte Scand-LAS (Scandinavian Society for Laboratory Animal Science) om støtte til et internasjonalt arbeidsseminar om hjemmelagede undervisningsmaterialer, og fikk 1500 euro, som ble bokført som kr 14 685.
7. Norecopa søkte arkitekt Finn Rahns legat om tilsammen kr 370 000 til tre prosjekter: for å lage to animasjonsfilmer, å bytte ut programvaren for sitt diskusjonsforum, og for å bygge ut delen av nettsidene som omhandler hjemmelagede undervisningsmaterialer. Norecopa mottok kr 50 000 til dette arbeidet.

Midlene fra Finn Rahns legat kom inn for sent til å bli regnskapsført på 2018, og de blir dermed en del av regnskapet for 2019.

Norecopa er svært takknemlig for alle disse eksterne bidragene.

3) Formålsrettet aktivitet

Norecopas fagseminar

Norecopa arrangerte sitt årlige fagseminar på Adamstua etter årsmøtet den 12. juni 2018. Seminaret besto av følgende foredrag:

- *Inntrykk fra Norecopas internasjonale workshop om hjemmelagede undervisningsmaterialer*, Adrian Smith, Norecopa

¹⁷ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2017-2018/inns-201718-008s>

¹⁸ <http://www.nsmsd.no>

¹⁹ <https://norecopa.no/NORINA>

²⁰ <http://www.dyrebeskyttelsen.no>

²¹ <http://ufaw.org.uk>

- *Hvordan sikrer vi oss gode søknader om fiskeforsøk?* Gunvor Knudsen, Mattilsynet

Presentasjonene fra seminaret er lagt ut på Norecopas nettsider²².

Veterinær Gunvor Knudsen fra Mattilsynet presenterer deres syn på kvaliteten av søknader om fiskeforsøk, og gode råd om hvordan disse kan forbedres, under fagseminaret etter årsmøtet den 12. juni 2018.

Norecopas nettsider

Norecopa har hatt egne nettsider, <https://norecopa.no>, siden februar 2008. I tillegg er suffiksene .info, .com, .eu, .net, .org og .cn registret på domenenavnet. Nettsidene har i 2018 blitt oppdatert av sekretæren. Norecopa benytter statistikk-verktøyet Google Analytics til å overvåke bruken av nettsidene.

Norecopa brukte firmaene NetLab og Bitfarm til utarbeidelse av de nye nettsidene. Norecopa har en drifts- og støtteavtale med Bitfarm. Firmaet Webhuset brukes til domeneregistrering, og Getonnet til drift av diskusjonsforumet.

I desember 2018 skrev Norecopa en avtale med Bitfarm om arbeidet med å oppdatere og oppgradere nettsidene til NORINA-databasen, som inngår i Norecopas nettsted. Arbeidet finansieres fullt ut gjennom midler fra NSMSD.

Norecopa fortsetter å finansiere driften av egne nettsider for prosjektet **ENRICH Fish** som ble avsluttet i 2017²³. Etterhvert som publikasjonene fra prosjektet blir offentliggjort, vil informasjon om dem blir lagt ut på nettsidene. Hovedmålet med ENRICH Fish var å forbedre miljøbetingelsene i laboratorieforsøk for Atlantisk laks, som er de mest brukte forsøksdyrene i Norge. ENRICH Fish var et samarbeidsprosjekt mellom Norecopa, Nofima Tromsø og Havforskningsinstituttet, med midler fra Forskningsrådet.

²² <https://norecopa.no/arsmoter>

²³ <http://www.enrich-fish.net>

Norecopas 3R-pris

Siden Norecopa ikke ble tildelt driftsmidler i 2018, bestemte styret å ikke dele ut 3R-prisen dette året.

Norecopas publikasjoner i 2018

Nyhetsbrev

Siden 2008 har sekretæren sendt ut elektroniske nyhetsbrev til samtlige medlemmer i Norecopa og andre interessenter. Det er sendt ut 7 nyhetsbrev i 2018. Antallet abonnenter har de siste 2-3 årene ligget på omlag 1 200 personer. I 2018 foretok Norecopa en fullstendig revisjon av abonnentlisten, i tråd med EUs nye persondataregulativ (GDPR). Som resultat av dette falt antallet abonnenter i løpet av sommeren 2018 til 533. Da det siste nyhetsbrevet for 2018 ble sendt ut den 14. desember, hadde imidlertid antallet steget igjen til 608. Nå er det svært få nyhetsbrev som kommer i retur på grunn av utgåtte adresser. Nyhetsbrevene er blitt gitt ut på engelsk siden juni 2017. Samtlige nyhetsbrev er arkivert på Norecopas nettsider²⁴, slik at innholdet er søkbart, noe som igjen øker deres verdi.

Vitenskapelige artikler

Norecopas sekretær har publisert følgende vitenskapelig artikler i 2018:

1. Smith AJ, Clutton RE, Lilley E, Hansen KEA & Brattelid T (2018): PREPARE: guidelines for planning animal research and testing. *Laboratory Animals*, 52(2): 135-141. doi: 10.1177/0023677217724823. Den har vært tilgjengelig på tidsskriftets og Norecopas nettsider²⁵ siden den ble forhåndspublisert den 3. august 2017, sammen med en sjekkliste og omfattende temasider for hvert av emnene i sjekklisten. I 2018 er sjekklisten blitt oversatt til ytterligere 4 språk, og den er nå tilgjengelig på tilsammen 18 språk.
2. Knudsen LE, Smith A, Törnqvist E, Forsby A & Tähti H (2018): Nordic Symposium on "Toxicology and Pharmacology without Animal Experiments - will it be possible in the next 10 years?" *Basic & Clinical Pharmacology & Toxicology*, <https://doi.org/10.1111/bcpt.13193>. Den midlertidig versjonen ble publisert på nettet 18. desember 2018, og en revidert versjon vil bli publisert samme sted i 2019.

I tillegg til disse publikasjonene, har sekretæren utarbeidet to kapitler til tekstbøker som skal gis ut i 2019/2020.

²⁴ <https://norecopa.no/news/newsletters>

²⁵ <https://norecopa.no/PREPARE>

Kronikker og leserbrev

Norecopa har ikke hatt kapasitet til å skrive kronikker i 2018. Blant annet har utarbeidelse av konsensusdokumentet fra møtet om feltforsøk, og faglige presentasjoner om PREPARE tatt mye tid.

Norecopas sekretær og de øvrige medforfatterne av PREPARE skrev et motsvar til et redaktørinnlegg i tidsskriftet BMJ om *Improving the conduct, reporting and appraisal of animal research*. I svarinnlegget ble det poengtert at retningslinjer for rapportering av dyreforsøk ikke kan øke kvaliteten på forsøk som allerede er blitt utført – noe som er grunnen til at Norecopa utga PREPARE²⁶.

I bladet Forskningsetikk utgitt av de nasjonale forskningsetiske komitéene, nr. 2-2018,²⁷ ble Norecopas sekretær intervjuet om PREPARE i forbindelse med en artikkel med tittel *Tester medisiner basert på dårlige dyrestudier*.²⁸

Deltagelse på faglige møter

I det følgende beskrives de faglige møtene som Norecopas sekretær har deltatt på, eller som andre har profilert Norecopa på, i kronologisk rekkefølge. Flere av Norecopas styremedlemmer har deltatt på lignende møter, uten at de er beskrevet i denne årsberetningen.

1. Norecopas sekretær presenterte Norecopas ressurser på *1st Nordic Zebrafish and Medaka Care Workshop* i Oslo den 7. februar 2018.
2. Norecopas sekretær hadde en poster-presentasjon av PREPARE under den virtuelle kongressen *Laboratory Animal Sciences* som ble arrangert på nettet den 7.-8. februar 2018.
3. Sekretæren holdt foredrag om alternativer til dyreforsøk og Norecopas arbeid på et forskerkurs i forsøksdyrlære ved universitetet i Tromsø den 12. mars.
4. Norecopas sekretær hadde et innlegg om PREPARE på et forskerkurs ved Karolinska Institutet den 20. mars 2018.
5. Norecopas sekretær hadde et innlegg om PREPARE på Mattilsynets samling for personer med særskilt kontrollansvar (PMSK'er) i Oslo den 12. april 2018.
6. Norecopas sekretær holdt et innlegg om PREPARE under Scand-LAS symposiet i Kristiansand i tiden 26.-28. april 2018. I tillegg ble plakater om PREPARE og Norecopas arbeid hengt opp.
7. Norecopas sekretær presenterte PREPARE under det årlige seminaret til CCAC (Canadian Council on Animal Care) i Quebec²⁹ den 5. mai 2018. Presentasjonen var

²⁶ <https://www.bmj.com/content/360/bmj.i4935/rr-0>

²⁷ <https://www.etikkom.no/Aktuelt/Fagbladet-Forskningsetikk/arkiv/2018/2018-2>

²⁸ <https://www.etikkom.no/Aktuelt/Fagbladet-Forskningsetikk/arkiv/2018/2018-2/tester-medisiner-basert-pa-darlige-dyrestudier>

²⁹ <https://www.ccac.ca/en/news-and-events/national-workshops/nw2018>

forhåndsinnspilt, og sekretæren deltok via skype for å besvare spørsmål etter innlegget.

8. Norecopas sekretær hadde innlegg om PREPARE på årsmøtet til den irske avdelingen av Storbritannias Institute of Animal Technology i Dublin den 23. mai 2018.
9. Norecopas sekretær hadde et innlegg om PREPARE på årsmøtet for dyrevelferdsorganene i København den 7. juni 2018.
10. Norecopas sekretær foreleste om etikk, dyrevelferd og omsorgskultur (*Culture of Care*) på ESLAV Summer School i Stockholm den 25. juni 2018.
11. Norecopas sekretær presenterte PREPARE³⁰ under *KALAS International Symposium*, som ble avholdt i Busan, Sør-Korea den 18.-21. juli 2018
12. Norecopas sekretær hadde et innlegg om PREPARE på et forskerkurs ved Karolinska Institutet den 12. september 2018.
13. Norecopas sekretær holdt et innlegg med tittel *Forsøk på dyr og dyrevelferd. De 3 R'er* på et frokostseminar arrangert av Forskningsetisk Utvalg på NMBU i Oslo den 14. september 2018.
14. Norecopas sekretær holdt en muntlig presentasjon av PREPARE under *21st European Congress on Alternatives to Animal Testing (EUSAAT-kongressen)* i Linz den 23.-26. september 2018. I tillegg ble det utstilt en plakett om PREPARE.
15. Norecopas sekretær holdt en forhåndsinnspilt presentasjon med kommentarer til de nye forskningsetiske retningslinjene fra NENT (den nasjonal forskningsetiske komitéen for naturvitenskap og teknologi), da de ble lansert i Bergen den 26. september 2018.
16. Norecopas sekretær spilte inn et innlegg om PREPARE som ble vist på et seminar arrangert av den nasjonale komitéen for beskyttelse av forsøksdyr i Dublin den 4. oktober 2018.
17. Professor Monica Forni presenterte PREPARE på den 25. årlige kongressen til den italienske forsøksdyrforeningen AISAL i Napoli den 4.-5. oktober 2018. Sammendraget skal publiseres i tidsskriftet *Comparative Medicine*.
18. Norecopas sekretær deltok på ESLAV-ECLAM-AAALAC-SECAL konferansen i Barcelona den 15.-16. oktober 2018³¹ og holdt et innlegg om PREPARE.
19. Dr. Anne Zintzsch sørget for at det ble utstilt plakater om Norecopas arbeid og PREPARE under stiftelsesmøtet for 3R-senteret ICAR3R³² i Giessen den 18.-19. oktober 2018.
20. Norecopas sekretær spilte inn et innlegg om PREPARE til bruk på et interntkurs hos legemiddelfirmaet TECPAR i Brasil i slutten av oktober 2018.
21. Norecopas sekretær holdt et innlegg om PREPARE på Jordbruksverkets årsmøte for Sveriges dyrevelferdsenheter i Stockholm den 15. november 2018, og hadde med seg en plakett om retningslinjene.

³⁰ <https://norecopa.no/Busan>

³¹ <http://www.barcelonacongress2018.com>

³² <https://norecopa.no/3r-guide/icar3r-interdisciplinary-centre-for-3rs-in-animal-research-giessen>

22. Norecopas sekretær holdt et innlegg om PREPARE den 19. november 2018 ved Institute of Life Science i Helsinki³³.
23. Norecopas sekretær deltok på Vetenskapsrådets årlige seminar om aktuelle forsøksdyrssaker i Stockholm den 7. desember 2018, og holdt et innlegg om PREPARE³⁴.
24. Senior Scientific Officer Elliot Lilley ved RSPCA i Storbritannia presenterte PREPARE på det årlige *Animal Science Meeting* i London den 7. desember 2018, arrangert av Home Office og Royal Society of Biology. Lilley er medforfatter av PREPARE-retningslinjene.

Kontaktmøter

Stortinget

Norecopas sekretær har fortsatt å holde kontakt med Stortinget for å øke den politiske interessen for de 3R'ene og for å få gehør for flere ressurser til arbeidet med alternativer til dyreforsøk.

Den 18. oktober 2018 holdt styrerepresentant Børge N. Fredriksen innlegg under den åpne høringen for Næringskomitéen om statsbudsjettet for 2019. Det er Næringskomitéen som behandler budsjettkapitlet som det statlige bidrag til Norecopas regnskap kommer fra.

Den 4. desember 2018 ble Næringskomitéens innstilling nr. 8 S (2018-2019)³⁵ avgitt og den ble godkjent av Stortinget den 11. desember. Innstillingen inneholdt følgende enstemmige vedtak:

Komiteen viser til merknadene fra en samlet komité i Innst. 8 S (2017–2018) som omtaler Norecopa. I tråd med dette mener komiteen at de økonomiske rammene for Norecopa bør holdes på minst samme nivå som i 2018, og at det innenfor rammen av regjeringens forslag til statsbudsjett forutsettes at det fortsatt sikres nok midler til en hel stilling til sekretariatet for Norecopa i tillegg til driftsmidler på 250 000 kroner.

I stortingsdebatten den 11. desember sa Fremskrittspartiets landbrukspolitiske talsmann, Morten Ørsal Johansen, følgende:

Norecopa, som er underlagt Veterinærinstituttet, gjør et svært godt arbeid med å redusere bruk av dyreforsøk og redusere dyras lidelser i forbindelse med forsøk. En enstemmig komité er enig om at de økonomiske rammene for Norecopa bør holdes på minst samme nivå som i 2018. I tillegg mener komiteen at det fortsatt skal sikres nok midler til en hel stilling i sekretariatet i Norecopa, og at de skal få driftsmidler på 250 000 kr. Man må vel kunne si at Norecopa, i hvert fall helt siden jeg kom inn i komiteen (i 2013, red.), har vært komiteens baby, og komiteen er samstemte om satsingen på Norecopa.

³³ <https://norecopa.no/media/8170/prepare-helsinki.pdf>

³⁴ <https://norecopa.no/media/8187/prepare-stockholm-071218.pdf>

³⁵ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/2018-2019/inns-201819-008s/>

Forskningsrådet og NENT

Norecopa fortsetter å ha jevnlig kontakt med Forskningsrådet.

I 2018 lyse Forskningsrådet ut midler til et program med navnet INFRASTRUKTUR. Norecopa søkte om finansiering for å styrke sekretariatet, sikre det langsiktige arbeidet med sin database, og skape et elektronisk system (Wiki) for å dele informasjon om metoder for å raffinere dyreforsøk. Det kom inn 92 søknader på tilsammen 5 milliarder. Resultatet av søknadbehandlingen vil ikke foreligge før juni 2019.

I september 2018 offentliggjorde NENT (den nasjonale forskningsetiske komitéen for naturvitenskap og teknologi) nye retningslinjer for bruk av dyr i forskning³⁶. Norecopa hadde levert et høringsvar³⁷. PREPARE er oppført som referanse i retningslinjene.

Mattilsynet

Norecopa er også i 2018 blitt invitert til samarbeidsmøter med Mattilsynets forsøksdyr-team. Møtene ble avholdt den 15. mars og 4. oktober i Oslo.

Anton Krag (styremedlem frem til årsmøtet i 2018) og Norecopas sekretær Adrian Smith er oppnevnt av Mattilsynet som *ad hoc* fageksperter i forbindelse med behandling av søknader om dyreforsøk.

Sekretæren har gitt råd til Mattilsynet om den fremtidige nasjonale komitéen for beskyttelse av forsøksdyr.

Samarbeid med de andre nordiske 3R-sentrene

Danmarks 3R-Center

Norecopas sekretær har hatt tett kontakt med det danske 3R-senteret³⁸ siden 2013 da han ble valgt inn i styret. I 2017 ble hele styret gjenvalgt for 4 nye år. Styret fungerer også som det danske *Udvalg for Forsøgsdyr og Alternativer*, som det var pålagt å etablere i henhold til EUs forsøksdyr-direktiv. Han deltar i regi av egenperson, ikke som representant for Norecopa, men erfaringene fra dette arbeidet kommer også Norecopa til gode. I 2018 deltok han i 4 styremøter i København, og på årsmøtet for dyrevelferdsorganene i København den 7. juni, hvor han hadde et innlegg om PREPARE, samt en plakett om Norecopas arbeid³⁹. Han deltok

³⁶ <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/etiske-retningslinjer-for-bruk-av-dyr-i-forskning>

³⁷ <https://norecopa.no/media/8032/norecopa-uttalelse-nent-retningslinjer-081217.pdf>

³⁸ <http://www.3rcenter.dk>

³⁹ https://www.foedevarestyrelsen.dk/Dyr/dyrevelfaerd/Udvalget_for_forsoegsdyr_og_alternativer/Sider/Aarsmoede_for_dyrevelfaerdsorganerne.aspx

også med to plakater på senterets årlige 3R-symposium, som ble arrangert i København den 5.-6. november⁴⁰ med 200 deltagere.

Sveriges 3R-Center

Norecopas sekretær var tilstede på et møte arrangert av Sveriges 3R-Center⁴¹ i Stockholm den 15. desember 2018. Han ble invitert til å holde et foredrag med tittelen *PREPARE before you ARRIVE: How to plan animal experiments*.

Sveriges nasjonale komité for beskyttelse av forsøksdyr⁴² fungerer som styringsorgan for senteret.

Norecopa i sosiale medier

Norecopa har hatt en Facebook-profil⁴³ siden mai 2013. Antallet som "liker" profilen var 600 1. januar 2018 og ved utgangen av året var tallet 627.

Norecopa opprettet også en Twitter-profil i 2016 med navnet @norecopa, og sekretæren legger ut en del informasjon om Norecopa på sin side hos LinkedIn.

Aktiviteten på sosiale medier er imidlertid ikke blant Norecopas prioriterte oppgaver.

Øvrige aktiviteter i 2018

Norecopas sekretær har også utført følgende oppdrag:

- deltatt i et nettverk om omsorgskultur (Culture of Care) som ble opprettet etter FELASA-kongressen i Brussel i juni 2016. Norecopas sekretær har utarbeidet nettsidene for nettverket⁴⁴, og har brukt en del tid i 2018 til på oppdatere dem. Han var medforfatter på en plakat om nettverket på årsmøtet for de danske dyrevelferdsenheter i København den 7. juni 2018.
- blitt utnevnt til SYRCLE-ambassadør i Norge. SYRCLE (SYstematic Review Center for Laboratory animal Experimentation)⁴⁵ fremmer bruken av såkalte systematiske evalueringer av vitenskapelige publikasjoner (Systematic Reviews). Fra tidligere er Norecopas tidligere styremedlem Aurora Brønstad SYRCLE-ambassadør i Norge.

Illustrasjonene på omslaget

Bjørnen: Jon M. Arnemo; Andre bilder: Norecopa

⁴⁰ <https://3rcenter.dk/arrangementer/symposium-2018>

⁴¹ <http://www.jordbruksverket.se/3R>

⁴² <http://www.jordbruksverket.se/swedishboardofagriculture/engelskasidor/animals/swedish3rscenter/aboutus/nationalcommittee.4.5593fa9915fcd5f0f543e12b.html>

⁴³ <https://www.facebook.com/Norecopa>

⁴⁴ <https://norecopa.no/coc>

⁴⁵ <http://syrcle.nl>

norecopa

norecopa.no#
post@norecopa.no#
Org.no. 992 199 199

© norecopa 2018